

Tillämpningsanvisningar för jämställdhetsanalys

Dokumenttyp: Tillämpningsanvisningar
Antaget av: Kommundirektören 2021-06-29
Senast reviderat: Biträdande kommundirektör 2022-01-24
Giltighetstid: Gäller tills vidare

Diarienummer: KS 2018-111

Dokumentansvarig: Biträdande kommundirektör

Adresserat till: Samtliga förvaltningar

Tidpunkt för aktualitetsprövning:

Relaterade styrdokument: CEMR-deklarationen, Riktlinjer för jämställdhet i Linköpings kommun, Riktlinje för jämställdhet och mångfaldsarbetet för Linköpings kommun som arbetsgivare, Reglemente för Linköpings kommun, Handlingsplan mot våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck

Sökord: CEMR-deklarationen, jämställdhetsintegrering, jämställdhet, jämställdhetsanalys, intersektionalitet, analysmodell, tillämpningsanvisningar, uppföljning, genus

---

Innehåll

1	Inledning	4
2	Jämställldhetsanalys	4
3	I de här sammanhangen ska en jämsällldhetsanalys göras	5
4	Kriterier för genomförande av jämsällldhetsanalys	6
5	Tillvägagångssätt för jämsällldhetsanalys	6
6	Mer stöd och hjälp	8
7	Uppföljning	8

1 Inledning

Kommuner och regioner ska erbjuda välfärdstjänster som svarar mot behov och prioriteringar hos olika grupper av kvinnor och män, flickor och pojkar och personer med annat kön. För att kunna säkerställa detta krävs att det finns ett jämsällldhetsperspektiv i all planering, beslutsfattande, genomförande och uppföljning av verksamheten.

Mål och riktning för kommunens jämsällldhetsarbete anges i *Riktlinjer för jämsällldhet* i Linköpings kommun (antagna 2020-05-05).

Tillämpningsanvisningar för jämsällldhetsanalys är framtagna för att konkretisera hur utveckling, samordning och uppföljning av kommunens jämsällldhetsarbete, ur såväl ett verksamhetsperspektiv som ett arbetsgivarperspektiv ska utformas. I anvisningen redovisas när och i vilka sammanhang som en jämsällldhetsanalys ska genomföras. Anvisningen beskriver vilken metodik som ska användas vid analysen. För mera utvecklat stöd i metoden för jämsällldhetsanalys finns också en e-utbildning.

2 Jämsällldhetsanalys

Enligt Linköpings kommuns riktlinjer för jämsällldhet ska beslut som genomförs i Linköpings kommun vara jämsällldhetssäkrade. Det innebär att ett jämsällldhetsperspektiv ska finnas med i alla steg av kommunens styrning och ledning. För att säkerställa detta ska en jämsällldhetsanalys utföras och inkluderas i relevanta beslutsunderlag och i det löpande budget- och uppföljningsarbetet. Jämsällldhetsanalys ska också genomföras när jämsällldhetsutmaningar identifieras i en av kommunens verksamhet. Detta kan göras utifrån fyra olika nivåer:

- 1. Könsperspektiv, könskonsekvensanalys:** Att analysera statistik och annan data som är uppdelade utifrån kön, och beskriva eventuella skillnader och konsekvenser för kvinnor respektive män, flickor respektive pojkar, och där så är möjligt, personer med annat kön.
- 2. Jämsällldhetsperspektiv, jämsällldhetsanalys:** Att analysera könsuppdelad statistik i relation till de nationella jämsällldhetspolitiska målen, eller till kommunala mål som knyter an till jämsällldhet. En jämsällldhetsanalys svarar på frågan hur olika beslut påverkar fördelningen av resurser och inflytande mellan kvinnor, män, och personer med annat kön
- 3. Genusanalys:** Med utgångspunkt i könskonsekvensanalysen undersöks dess resultat i relation till de föreställningar och normer om kön som ingår i genussystemet. En genusanalys utgår ofta ifrån en kvalitativ ansats.

- 4. Intersektionalitet:** Ett perspektiv vid analys av könsskillnader och jämfällldhet, som fokuserar på skärningspunkten mellan olika maktordningar i samhället, till exempel kön, etnicitet och funktionalitet.

En fördjupad beskrivning av analysnivåerna finns i styrdokumentet Riktlinjer för jämfällldhet liksom i e-utbildningen i jämfällldhet.

En jämfällldhetsanalys kan bestå av två dimensioner:

Kvantitativ jämfällldhet –

Kvantitativ jämfällldhet innebär en strävan efter en jämn könsfördelning, det vill säga att en grupp består av lika många män och kvinnor. Fördelningen minst 40/60 definieras som jämfällld. I ett projekt kan det innebära att titta på hur fördelningen av kvinnor, män och personer med annat kön ser ut i projektteamet, bland deltagarna eller vilka som tar del av ett resultat.

Kvalitativ jämfällldhet –

Kvalitativ jämfällldhet innebär att både kvinnors, mäns och personer med annat köns kunskaper, erfarenheter och värderingar tas tillvara och får berika och påverka utvecklingen inom alla områden i samhället. Det kvalitativa perspektivet avser inte kvantitativa data, utan hur jämfällldheten uppfattas, vilka värderingar och åsikter som råder samt att det ska vara möjligt att ta del av resurser och information oberoende av kön. Det kvalitativa perspektivet analyserar organisationens innehåll kritiskt utifrån olika genus- och jämfällldhetsperspektiv. För ett projekt innebär det till exempel att analysera till vilka projektet och dess lösningar riktar sig.

3 I de här sammanhangen ska en jämfällldhetsanalys göras

Jämfällldhetsanalyser ska genomföras i de sammanhang där det identifierats ett behov eller där det finns anledning att tro att det finns ett behov. I kommunen är särskilt fokus på nedan tre sammanhang:

- **Planering och uppföljning.** Jämfällldhetsanalyser integreras i det ordinarie systematiska kvalitetsarbetet genom att könsuppdelad statistik gällande utfall analyseras ur ett jämfällldhetsperspektiv.
- **Verksamheten.** Jämfällldhetsanalyser kan också utöver könsuppdelad statistik innebära att undersöka genusnormer eller uttryck för ojämställda strukturer och utfall i verksamheten. Områden att undersöka kan identifieras genom observationer i verksamheten eller omvärldsbevakning.
- **Beslutsunderlag.** Bedömning av huruvida en jämfällldhetsanalys ska göras sker alltid i samband med framtagande av underlag inför politiska beslut. Bedömningen genomförs i samband med att ett ärende anvisas för handläggning och beslut fattas av ansvarig chef om en jämfällldhetsanalys ska genomföras. **Om ärendet berör individer och ett beslut kan påverka service eller fördelning av resurser ska en jämfällldhetsanalys göras.**

Då är jämslällldhetsanalysen en del av beslutsunderlaget och analysen begränsas till omfattningen av ärendet. Om en jämslällldhetsanalys inte bedömts vara relevant och därför inte genomförts ska detta tydligt framgå och motiveras i beslutsunderlaget.

4 Kriterier för genomförande av jämslällldhetsanalys

En jämslällldhetsanalys ska göras när en eller flera parametrar är uppfyllda:

- Verksamheten eller berörd fråga är definierad eller omnämnd i kommunens jämslällldhetsuppföljning (till exempel jämslällldhetsbokslut)
- Könsuppdeldad statistik visar på omotiverade skillnader mellan kvinnor och män, flickor och pojkar och personer med annat kön
- Ett ärende eller beslut bedöms kunna påverka huruvida utfallet av beslutet bidrar till jämslällldhet eller inte
- Annan kunskap i eller utanför organisationen ger anledning att genomföra en analys; till exempel utifrån tidigare kunskapsunderlag, observationer i verksamheten eller omvärldsbevakning.

5 Tillvägagångssätt för jämslällldhetsanalys

Utgångspunkten för analysen är verksamhetens uppdrag, som det uttrycks i en politisk målsättning, ett budgetmål eller ett resultatmål i en verksamhetsplan. Det som föranleder analysen är oftast att könsuppdeldad statistik visar på en avvikelse i form av omotiverade skillnader mellan kvinnor och män, flickor och pojkar eller personer med annat kön, det vill säga att verksamheten inte når sitt förväntade resultat ur ett jämslällldhetsperspektiv. Men det kan också handla om att göra en genomlysning av en specifik verksamhet ur ett jämslällldhetsperspektiv.

Könsuppdeldad statistik är en förutsättning för att synliggöra strukturella mönster och könsskillnader mellan kvinnor, män, och där så är möjligt, personer med annat kön. Det är grunden i jämslällldhetsarbetet. Eftersom det juridiska könet framgår av personnumret, kan all registerbaserad statistik könsuppdeldas utifrån juridiskt kön, men där det finns möjlighet att hämta in uppgifter om annat kön, till exempel i samband med enkäter, så är det lämpligt att göra det. Könsuppdeldad statistik kan avslöja omotiverade skillnader i resultat för kvinnor, män och personer med annat kön, men också likheter mellan könen.

Kön ska vara en övergripande och genomgående indelningsgrund, även när den kombineras med andra variabler som till exempel ålder eller socioekonomiska faktorer. Det betyder att data för kvinnor, män, och där så är möjligt, personer med annat kön, alltid ska synliggöras, oavsett vilka andra variabler som ingår.

Att styra mot jämslällldhet förutsätter att det finns nyckeltal som kan användas för att följa och analysera utvecklingen på en övergripande nivå. Sveriges Regioner och Kommuner (SKR) har därför gjort ett urval av lokala och regionala jämslällldhetsnyckeltal. Dessa presenteras i databasen Kolada som tillhandahålls av Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). Nyckeltalen i Kolada utgör en grund för analysen, men själva analysen kan

sällan utgå ifrån nyckeltal i Kolada enbart, utan kan komma att behöva kompletteras med verksamhetsstatistik och uppgifter från experter från verksamheterna som frågan berör. Underlag kan också vara observationer eller intervjuer.

Det övergripande tillvägagångssättet för genomförande av jämslälldhetsanalys utgår ifrån kommunens analysmodell som anges i dessa tillämpningsanvisningar, men metoderna för analysen kan variera beroende på vilken data som används och vilka resurser som finns. Kompletterande metoder för jämslälldhetsanalys beroende på sammanhang (planering och uppföljning, verksamhet och beslutsunderlag) finns på Linweb och i e-utbildningen. Många metoder finns också att hämta på jamstall.nu. Tillvägagångssättet bygger på några grundläggande steg:

Steg 1: Resultat

Finns könsuppdelad statistik tillgänglig? Om svaret är nej är första steget att ta fram statistik inom det område som frågan rör.

Steg 2: Jämför

Undersök statistiken och vilka skillnader som finns mellan kvinnor och män, flickor och pojkar samt, om möjligt, personer med annat kön. Analysera vad konsekvenserna av skillnaderna blir. Jämför med andra kommuner eller aktörer för att se hur den allmänna trenden för den här typen av verksamhet ser ut. Finns det avvikelser jämfört med andra?

Steg 3: Orsaker

Vilka orsaker finns för resultatet? Vilka förutsättningar, resurser, beslut och åtgärder förklarar resultatet?

Analysera hur konsekvenserna för kvinnor och män, flickor och pojkar och personer med annat kön kan kopplas till jämslälldhetsproblem identifierade i kommunens jämslälldhetsuppföljning och i de nationella jämslälldhetspolitiska målen.

Steg 4: Bedöm delar och helhet

All verksamhet ingår i ett sammanhang, ofta som en del i olika system, till exempel från förskola till högskola, men förutsättningar att delta i en verksamhet kan också påverka andra delar i livet, exempelvis kan möjligheten till fritidssysselsättning påverka hälsa och deltagande i arbetslivet. Bedöm hur konsekvenserna av resultatet kan påverka andra delar av kommunens verksamheter eller hur ojämställdhet kontra jämställdhet i andra delar av samhället kan inverka på verksamheten. Vad behöver verksamheten förhålla sig till för att skapa jämställda förutsättningar?

Steg 5: Identifiera möjliga förbättringar

Utifrån tidigare analyser om på vilket sätt verksamheten är ojämställd är nästa steg att identifiera hur verksamheten skulle kunna förbättras. Formulera åtgärder för att motverka ojämställdhet och främja jämställdhet, om möjligt i dialog med målgruppen.

Steg 6: Besluta om åtgärd

Efter det att analysen kommit fram till vad som behöver förbättras eller vad som framöver kanske inte behöver göras (för att det inte ger det resultat som förväntats) ska beslut om åtgärder fattas.

6 Mer stöd och hjälp

På webbsidan <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/> finns fler analysmetoder, tips och lärande exempel.

SKR har en handledning om jämsälldhetsanalys samt fördjupat material kring styrning och ledning utifrån könsuppdelad statistik:

<https://skr.se/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamlikhet/jamstalldhet/stodmaterial/uppfoljningochanalys.36431.html>

Jämsälldhetsmyndigheten har tagit fram en vägledning för jämsälldhetsintegrering:

<https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/files/2021/01/vagledning-jamstalldhetsintegrering2-21-01-27.pdf>

Kontakta:

På varje förvaltning finns också kontaktpersoner kopplade till arbetet med jämsälldhetsintegrering som kan fungera som bollplank.

På Hållbarhetsenheten finns en utvecklingsstrateg med särskilt ansvar för jämsälldhetsarbetet som du kan kontakta för att få hjälp i analysarbetet.

7 Uppföljning

Kommunledningsförvaltningen följer kontinuerligt upp implementeringen av tillämpningsanvisningarna och genomför vid behov en utvärdering.